

68.
koncertní
sezona
2023
2024

Láska a život ženy
Filharmonie doma
5. abonentní koncert
Besední dům
25 a 26|4|2024

Filharmonie
Brno Philharmonic

Program

MAURICE RAVEL

Tombeau de Couperin (Náhrobek Couperinův),
orchestrální suita / orchestral suite | 18'

1. Prélude. Vif
2. Forlane. Allegretto
3. Menuet. Allegro moderato
4. Rigaudon. Assez vif

ROBERT SCHUMANN / arr. **Takeshi Moriuchi**

Frauenliebe und -leben (Láska a život ženy),
písňový cyklus op. 42 v úpravě pro mezzosoprán
a komorní orchestr | 20'

song cycle, Op. 42, arrangement for mezzo-soprano
and chamber orchestra

1. Seit ich ihn gesehen (Jediný jen pohled)
2. Er, der Herrlichste von allen (On, ten ze všech nejskvělejší)
3. Ich kann's nicht fassen, nicht glauben (Já sotva věřím a chápu)
4. Du Ring an meinem Finger (Teď mám na prstě kroužek)
5. Helft mir, ihr Schwestern (Pojďte, mé sestry)
6. Süßer Freund, du blickest (Příteli, ty hledíš na mne)
7. An meinem Herzen, an meiner Brust (Tisknu tě v náruč)
8. Nun hast du mir den ersten Schmerz getan (Mé srdce zranil jsi dnes poprvé)

přestávka | 20'

JOHN ADAMS

Eros Piano pro klavír a komorní orchestr /
for piano and chamber orchestra | 15'

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Symfonie č. 29 A dur KV 201 | 26'

Symphony No. 29 in A major, KV 201

1. Allegro moderato
2. Andante
3. Menuetto: Allegretto - Trio
4. Allegro con spirito

Markéta Cukrová mezzosoprán / mezzo-soprano

Filharmonie Brno

dirigent / conductor **Takeshi Moriuchi** klavír / piano

O skladbách

Programy orchestrálních koncertů v Besedním domě bývají nezřídka koncipovány jako nadčasový prostor, ve kterém se v kompatibilních souvislostech setkává hudba různých období. Bude tomu tak i v případě programu dnešního koncertu. Moderní otisk v něm nalézám francouzské baroko jako inspirační východisko Ravelovo, zastoupeny jsou mozartovský klasicismus ve své rané, „galantní“ podobě, schumannovský romantismus v instrumentaci současného autora i americká hudba druhé poloviny 20. století.

Maurice Ravel (1875–1937) vstoupil do první světové války jako dobrovolník (řidič kamionu), ale pro těžká onemocnění byl propuštěn; válečné události nicméně zanechaly stopy i na průběhu jeho tvůrčího vývoje – začal se vzdalovat impresionismu (jehož byl spoluzakladatelem) a stále víc obdivoval francouzskou barokní hudbu, zejména pro klávesové nástroje.

V průběhu válečných let 1914–1917 pracoval na šestidílném klavírním cyklu, jemuž dal název **Tombeau de Couperin**; vzdal v něm hold Françoisi Couperinovi (1668–1733), hlavnímu představiteli klavécinové hudby. *Tombeau* sice znamená *náhrobek*, ale také jen nápis na něm, oslavující zemřelého, prakticky tedy *posmrtnou poctu*. Odpovídalo Ravelovu naturelu, že na válku nereagoval její patetickou obžalobou, třebaže její hrůzy zažil z první linie, dokonce ani tryznou, ale křehkým ponorem do francouzské hudební minulosti. Význam a závažnost couperinovské suity není o to menší.

Jednotlivé části cyklu Ravel věnoval svým přátelům padlým ve válce, jistě se však v díle odrazil i smutek ze ztráty milované matky, která zemřela v lednu 1917. Dva roky po dokončení klavírní verze skladatel instrumentoval čtyři čísla pro komorní orchestr – stranou ponechal *Fugu* a závěrečnou *Toccatu*, vědom si obtížnosti převést skladby specificky nástrojové do orchestrální podoby. I bez nich je však orchestrální verze svěžím uceleným cyklem, který dokládá Ravelovo kompoziční a instrumentační mistrovství. Začíná hravě vířivým pohybem *Preludia*, pokračuje poskakujícím rytmem a v pikantních harmoniích *Forlany*, dvorně starosvětským *Menuetem* a graduje virtuózním finále závěrečného *Rigaudonu*.

Robert Schumann (1810 až 1856) prožil svůj pohnutý život po boku nejslavnější světové klavíristky 19. století. Claru Wieckovou, dceru svého klavírního učitele Friedricha Wiecka, si ovšem musel vydobýt soudním procesem, protože Wieck Schumanna (který si úporným studijním úsilím u klavíru trvale ochromil ruku) pokládal za

partnera, s nímž nebude mít jeho dcera snadný život. Clara však se Schumannem vytvořila výjimečný pár, který se dokázal vzájemně umělecky inspirovat.

Těžšíštěm Schumannovy tvorby byla dlouho klavírní hudba, avšak sňatek uzavřený roku 1840 jej podnítil k nebývale plodné činnosti na poli tvorby písňové. V témže roce 1840, „Schumannově písňovém roce“, vzniklo hned několik pozoruhodných cyklů, mezi nimi **Láska a život ženy** na básnické texty původem francouzského lyrika a botanika Adelberta von Chamisso.

Dějový oblouk textové předlohy, klenoucí se od prvního setkání mladé ženy s milým přes svatební hostinu, narození dítěte, manželovu smrt až po svatbu potomka, doslova vybízí k cyklickému zhudebnění. Bytostnému romantickému skladateli, jakým Schumann byl, konvenovalo i samotné zachycení emocí milující ženy, která si prochází vášnivým vzplanutím, životními radostmi a strastmi – do hrdinky si nepochybně projektoval svůj zbožňovaný protějšek. Položil přitom důraz na text: už jen tím, že jej zhudebnil převážně slabicky, dal vyniknout jeho srozumitelnosti; v klavírním partu pak podtrhl a rozvedl jeho významové roviny. Je přitom příznačné, že použil pouze osm z devíti básní: útěchy v podobě vidiny budoucího štěstí potomka se vzdal a svůj písňový cyklus „utnul“ v momentě, kdy žena ztrácí svého nejbližšího člověka. Konfrontací opojných chvil s náhlou smrtí dodal přechodu od radostí k tragédii hmatatelně trýznivé vyznění, korespondující s romantickým myšlením doby. Koloběh života přesto naznačil, a to návratem vstupního motivu první písně v samotném závěru, jímž stvrdil i cyklickou svěřnost tohoto sugestivního díla.

Orchestrální verzi Schumannova cyklu, která zazní dnes večer, vytvořil roku 2013 japonský dirigent a klavírista **Takeshi Moriuchi**, jeden z protagonistů dnešního koncertu. Svou střídou instrumentací citlivě zabarvil doprovod zpívaného slova, aniž by narušil ducha původní verze.

Hudbu **Johna Adamse** (1947), jednoho z nejvýznamnějších amerických skladatelů současnosti, mají brněnští filharmonikové „zarytou pod kůži“: v nedávné době uvedli v Brně jeho *Doctor Atomic Symphony*, *Chamber Symphony*, na královéhradeckém Hudebním fóru skladbu *City Noir* a na inauguračním koncertě šéfdirigenta Dennise Russella Daviese *Harmo-*

nielehre, kterou s ním následně představili i na Pražském jaru 2021, byť kvůli proticovidovým opatřením jen formou streamovaného koncertu bez publika v hledišti.

Rodák z massachusettského Worcesteru bývá řazen mezi tvůrce, jako jsou Terry Riley, Steve Reich, Philip Glass či Michael Nyman, tedy mezi skladatele zahrnované do minimalismu. Adams sám sebe ovšem označuje za autora „s minimalistickou minulostí“; jeho hudba vykazuje mnohem širší stylové rozpětí, obrací se k tradičnějším hudebním strukturám a formám, přijímá vlivy ze starších epoch evropské vážné hudby i z americké hudby populární; ostatně Adamsova mladická osobní zkušenost s foxtrotou, pochody a big bandy přispěla k rozmělnění hranice mezi „vysokým“ a „nízkým“ uměním, resp. hudbou „vážnou“ a „zábavnou“. To vše jeho tvorbu přiblížilo k postmoderně a napomohlo jí to také – v porovnání s hudbou výše uvedených skladatelů – k rychlejšímu nástupu na prestižní koncertní pódia a do významných operních domů.

Eros Piano z roku 1989 je Adamsovým prvním klavírním koncertem. Jako inspirace mu posloužily klavírní koncert *riverrun* proslulého japonského skladatele Toru Takemitsua (v podání Paula Crossleyho) a hra legendárního amerického jazzového pianisty Billa Evanse. V souladu s názvem má skladba intimní charakter: její hudba plyne bez výraznějších kontrastů a zadržení, jakoby na jeden nádech a výdech, naplněna neutuchajícím citovým puzením a poháněna silou erotické lásky. Tichý, zasněný monolog sólového klavíru volně přechází od impresionisticky tvarovaných útržkovitých myšlenek k pasážím s nostalgickým jazzovým feelingem a line se jemnou, barvitou, bohatě strukturovanou orchestrální „mlhovinou“.

Premiéra *Eros Piano* se uskutečnila 24. listopadu 1989 v londýnské Queen Elizabeth Hall v podání Paula Crossleyho a Londýnské symfonie pod taktovkou autora. V Brně jej Takeshi Moriuchi provede ve dvojroli sólisty a dirigenta. Doplňme, že Adams po *Eros Piano* zkomponoval ještě dva klavírní koncerty: *Century Rolls* (1996) a *Must the Devil Have All the Good Tunes?* (2018); poslední vznikl pro hvězdné interprety – klavíristku Yuju Wang, Losangeleskou filharmonii a dirigenta Gustava Dudamela.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) byl jako skladatel typem spíše vokálním a dramatickým než symfonickým. Jeho symfonie vycházely dlouho z „italského galantního vzoru“ Johanna Christiana Bacha a Mozartovy časté cesty do Itálie v nich toto působení jen umocňovaly. **Symfonie č. 29 A dur** patří k nejzajímavějším a nejvybilovanějším symfoniím, které

Mozart složil během dvouletého období bohatého na tvorbu v tomto žánru. Vznikla roku 1774, nedlouho poté, co osmnáctiletý skladatel spolu se svým otcem Leopoldem navštívil Vídeň, kde měl možnost slyšet, mimo jiné, symfonie svého vzoru a přítele Josepha Haydna, v té době olivněného hnutím *Sturm und Drang*. V Mozartovi tato zkušenost zjevně zanechala silný dojem. *Symfonie č. 29 A dur* se sice nese ještě v duchu jeho rané tvorby, ale vzdaluje se její „uhlazené zábavnosti“.

První věta začíná něžným nástupem ve smyčcích, které exponují hlavní téma s výrazným oktávovým skokem; druhé téma upoutá pozornost opakujícím se trylkem. Na půvabné cantabile pomalé věty navazuje hybný menuet připravující nástup temperamentní závěrečné věty, jež připomene „lovecká“ finále Haydnova.

Devětadvacátá symfonie nezměnila chod hudebních dějin a nebyla ani přelomovým dílem Mozartovým. Přesto naznačila, kudy se bude tvůrčí pouť jejího autora ubírat. Poté, co se Mozart usadil natrvalo ve Vídni, oprostil se v symfoniích od italského vlivu, propracovával je a dodával jim závažnější obsah, což bylo směřování, na jehož konci stojí tři poslední, vrcholné symfonie ze sklonku Mozartova života.

Vítězslav Mikeš

O účinkujících

Mezzosopranistka **Markéta Cukrová** je ojedinělým úkazem na české scéně vokální hudby. Pro neobyčejnou všestrannost a cit pro styl je vyhledávanou interpretkou hudby od středověku po současnost. Dlouhodobé úspěchy ve stylové interpretaci jí vynesly spolupráci s renomovanými soubory a orchestry (Mala Punica, Collegium Marianum, Collegium Vocale Gent, Collegium 1704, {OH} Orkiestra Historyczna).

Uznání si vysloužily její interpretace písňového repertoáru (Haydn, Mozart, Tomášek, Berlioz) za doprovodu kladívkového klavíru, stejně jako nahrávky 8 Zelenkových italských árií s Ensemble Tourbillon a nahrávka *Stabat Mater* Jakuba Jana Ryby s orchestrem L'armonia terrena, která obdržela ocenění Diapason D'Or. V roce 2018 vyšlo CD s *Moravskými dvojzpěvy* Antonína Dvořáka za doprovodu klavíru z pozůstatosti Antonína Dvořáka (Bösendorfer, Vídeň 1879). V roce 2022 vyšla zatím poslední nahrávka písní Bohuslava Martinů a Benjamina Brittena za doprovodu Ivo Kahánka, jež byla nominována na Ceny Anděl. Vedle písní se věnuje též tvorbě oratorní a symfonické.

Vedle rozsáhlé koncertní činnosti se věnuje i divadelní práci. Za roli Dardana v Händelově opeře *Amadigi di Gaula* na Händelfestspiele v německém Göttingenu si vysloužila nadšené kritiky a pozvání festivalu

k samostatnému recitálu. Pravidelně hostuje v Národním divadle Brno (Offenbach: *Hoffmannovy povídky*, Mozart: *Kouzelná flétna*, Martinů: *Hry o Marii*, Purcell: *Dido a Aeneas*, Saariaho: *Láska na dálku*, Rossini: *Hrabě Ory*, Verdi: *Falstaff*), v Národním divadle (Monteverdi: *Orfeo*, Händel: *Rinaldo*, Martinů: *Julietta*), v Národním divadle moravskoslezském (Britten: *Zneuctění Lukrécie*, Gluck: *Iphigénie v Aulidě*, Křička: *Bílý pán*) a v Jihočeském divadle (Handel: *Mesiáš*, Boito: *Mefistofeles*). S Českou filharmonií nastudovala roli Druhé žínky ve Dvořákově *Rusalcě* pod vedením Semjona Byčkova. V sezoně 2023/2024 přijala pozvánku berlínské Staatsoper Unter den Linden na hostování v Charpentierově *Médeé* pod taktovkou Sira Simona Rattla.

V uplynulých letech byla dvakrát nominována do úzkého výběru na cenu Opera Plus Award pro Nejlepší operní zpěvačku sezony a na tři další významná ocenění (Thálie, Jihočeská Thálie a Classic Prague Awards).

Více na www.camerata.cz

Kořeny brněnské filharmonie sahají do 70. let 19. století, kdy v Brně mladý Leoš Janáček usiloval o vznik českého symfonického orchestru. Dílo slavného skladatele 20. století je ostatně nejvýznamnější programovou položkou tělesa, které je považováno dodnes za jeho autentického interpreta.

Dnešní **Filharmonie Brno** vznikla v roce 1956 sloučením rozhlasového a krajského orchestru a od té doby patří svou velikostí i významem k české orchestrální špičce. Na svých turné provedla na tisíc koncertů v Evropě, ve Spojených státech, v Latinské Americe, na Dálném i na Blízkém východě. Je pravidelným hostem světových i českých festivalů, kde často spojuje umělecké síly s Českým filharmonickým sborem Brno. V sezoně 2022/2023 uspořádala turné po Velké Británii a Spojených státech a navštívila řadu renomovaných pódii (Festival Rheingau, festival Ars Electronica v Linci, Grosses Festspielhaus v Salcburku, Gewandhaus v Lipsku).

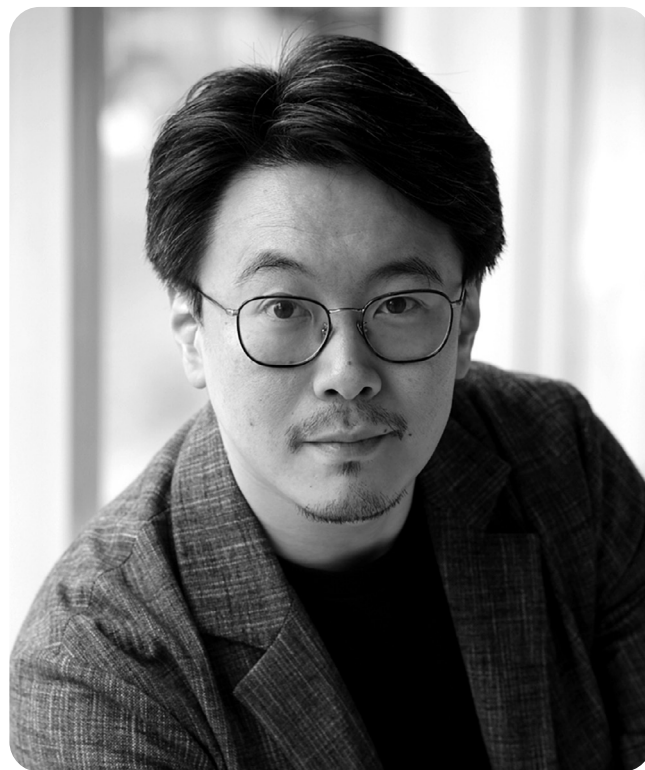
Orchestr pravidelně natáčí pro Český rozhlas a Českou televizi. Kromě realizace nahrávek pro řadu společností (Supraphon, Sony Music, IMG Records, BMG, Channel 4) zakládá filharmonie v roce 2020 svůj vlastní nahrávací label Filharmonie Brno, kde doposud vydala 6 titulů. Nahrávka *12. symfonie* Philipa Glasse z této edice byla nomi-

nována v roce 2022 na cenu ICMA. Dynamicky také rozvíjí zakázkové nahrávání pro globální klientelu v rámci Czech Orchestra Recordings.

Dějiny orchestru prošla řada českých a světových dirigentských osobností jako Břetislav Bakala, František Jílek, Petr Altrichter, Jiří Bělohávek, Sir Charles Mackerras, Jakub Hruša nebo Tomáš Netopil. Od sezony 2018/2019 je šéfdirigentem a uměleckým ředitelem Filharmonie Brno Dennis Russell Davies.

Od roku 2000 pořádá filharmonie letní open air festival na brněnském hradě Špilberk, v roce 2012 se stala pořadatelem renomovaných festivalů Moravský podzim, Velikonoční festival duchovní hudby a Expozice nové hudby. Zaštiťuje mezinárodně proslulý dětský sbor Kantilény, od roku 2010 se podílí na festivalu mladých hudebníků Mozartovy děti, v roce 2014 zakládá svou Orchestrální akademii.

Filharmonie Brno je dnes nejen silným hráčem na poli symfonické hudby doma i v zahraničí, ale i předním organizátorem hudební sezony druhého českého města, aktivním festivalovým pořadatelem, kreativním lídrem orchestrální dramaturgie a inovativním tvůrcem široké škály edukativních programů. Působí v neorenesančním Besedním domě, „brněnském Musikverein“ z dílny Theophila von Hansena z roku 1873, a těší se na nový moderní koncertní sál, který navrhuje tým architektů Tomasze Koniora a Petra Hruši a akustika Yasuhisa Toyoty.

Takeshi Moriuchi vede od sezony 2018/2019 operní studio Opery Frankfurt. Ve Frankfurtu debutoval jako dirigent s novou inscenací *Manon Lescaut* v sezoně 2019/2020. V minulých letech zde dirigoval představení *Mistrů pěvců norimberských*, *Jenička a Mařenky*, *Così fan tutte*, *Werthera* nebo Faurého *Pénélope*. V aktuální sezoně převzal hudební nastudování nové inscenace opery Wolfganga Fortnera *In seinem Garten liebt Don Perlimplin Belisa* a dirigoval také obnovené uvedení *Štedrého večera* Nikolaje Rimského-Korsakova a jednotlivá představení *Kouzelné flétny*.

Moriuchi se narodil se v Tokiu, kde vystudoval hru na klavír, a poté nastoupil na Mozarteum v Salcburku, kde se zaměřil na dirigování. Jeho mentor Dennis Russell Davis ho v sezoně 2009/2010 angažoval v Zemském divadle v Linci, kde se stal *Kapellmeisterem* a uměleckým vedoucím operního studia. Oddirigoval zde zhruba 250 nových inscenací a repríz. Nedávná hostování zavedla Takeshiho Moriuchiho do hesenského Staatstheater ve Wiesbadenu a do Landestheater v Pasově. Ve své vlastní debutoval v roce 2016, kdy dirigoval *Figarovu svatbu* pro Nikikai Opera Foundation s Tokijským filharmonickým orchestrem. O rok později tamtéž asistoval Sebastianu Weiglemu při úspěšné inscenaci *Růžového kavalíra*. V Japonsku dále řídil koncertní provedení opery *I puritani* v září 2019. V této sezoně vystoupil na písňovém recitálu s Elenou Villalón (Opera Frankfurt), v březnu se představil v Tokiu se Symfonickým orchestrem Yomiuri Nippon.

Více na www.oper-frankfurt.de

Zpívané texty

ROBERT SCHUMAN

Frauenliebe und -leben

Adelbert von Chamisso (1781 – 1838)

1. Seit ich ihn gesehen

Seit ich ihn gesehen, glaub ich blind zu sein;
Wo ich hin nur blicke, seh ich ihn allein;
Wie im wachen Traume schwebt sein Bild mir vor,
Taucht aus tiefstem Dunkel, heller nur empor.

Sonst ist licht – und farblos alles um mich her,
Nach der Schwestern Spiele nicht begehrt ich mehr,
Möchte lieber weinen, still im Kämmerlein;
Seit ich ihn gesehen, glaub ich blind zu sein.

2. Er, der Herrlichste von allen

Er, der Herrlichste von allen,
Wie so milde, wie so gut!
Holde Lippen, klares Auge,
Heller Sinn und fester Mut.

So wie dort in blauer Tiefe,
Hell und herrlich, jener Stern,
Also er an meinem Himmel,
Hell und herrlich, hehr und fern.

Wandle, wandle deine Bahnen,
Nur betrachten deinen Schein,
Nur in Demut ihn betrachten,
Selig nur und traurig sein!

Höre nicht mein stilles Beten,
Deinem Glücke nur geweiht;
Darfst mich niedre Magd nicht kennen,
Hoher Stern der Herrlichkeit!

Nur die Würdigste von allen
Darf beglücken deine Wahl,
Und ich will die Hohe segnen,
Segnen viele tausendmal.

Will mich freuen dann und weinen,
Selig, selig bin ich dann;
Sollte mir das Herz auch brechen,
Brich, O Herz, was liegt daran?

Láska a život ženy

přeložila Jelena Holečková-Dolanská

1. Jediný jen pohled

Jediný jen pohled a já ztrácím zrak,
jenom on je všude, kam se dívám pak.
Od té chvíle i v bdění mně se zdává sen,
v temnu vše se ztrácí, jeho obraz září jen.

Kolem splývá všechno v stínech bezbarvých,
netoužím se bavit v kruhu sester svých,
v tichém pláči tonu, je mi lépe tak.
Jediný jen pohled a já ztrácím zrak.

2. On, ten ze všech nejskvělejší

On, ten ze všech nejskvělejší,
dobrý, mírný, laskavý,
na rtech úsměv, záře v očích,
v duši plápol odvahy.

Jako tam v té modré výši
hvězda vzchází nádherná,
v nebi mém je on jak hvězda,
nádherná a vzdálená.

Dále putuj, kam tě vábí
cesta tvá tak zářivá,
do té výše vzhlížet k tobě
v sladkém žalu toužím já.

Ty si nevšímej, co šeptám,
šťěstí tvé je žádost má,
nízko kráčí dívka skromná,
dráha hvězd je závrtná.

Jen té nejlepší tvá volba
šťěstí zázrak může dát,
v její výši jí chci žehnat
já pak tisíckrát!

Chci se těšit a pak plakat,
šťastna být, jak náleží;
pukne mi však přitom srdce?
Ať, co na tom záleží!

3. Ich kann's nicht fassen, nicht glauben

Ich kann's nicht fassen, nicht glauben,
Es hat ein Traum mich berückt;
Wie hätt er doch unter allen
Mich Arme erhöht und beglückt?

Mir war's, er habe gesprochen:
"Ich bin auf ewig dein,"
Mir war's – ich träume noch immer,
Es kann ja nimmer so sein.

O laß im Traume mich sterben,
Gewieget an seiner Brust,
Den seligsten Tod mich schlürfen
In Tränen unendlicher Lust.

4. Du Ring an meinem Finger

Du Ring an meinem Finger,
Mein goldenes Ringelein,
Ich drücke dich fromm an die Lippen,
Dich fromm an das Herze mein.

Ich hatt ihn ausgeträumet,
Der Kindheit friedlich schönen Traum,
Ich fand allein mich, verloren
Im öden, unendlichen Raum.

Du Ring an meinem Finger
Da hast du mich erst belehrt,
Hast meinem Blick erschlossen
Des Lebens unendlichen, tiefen Wert.

Ich will ihm dienen, ihm leben,
Ihm angehören ganz,
Hin selber mich geben und finden
Verklärt mich in seinem Glanz.

Du Ring an meinem Finger,
Mein goldenes Ringelein,
Ich drücke dich fromm an die Lippen
Dich fromm an das Herze mein.

3. Já sotva věřím a chápu

Já sotva věřím a chápu
mně krásný sen snad se zdál,
že ze všech já jsem ta šťastná,
již jedinou vyznamenal.

Ten pohled jak by mi říkal
„Jsem tvůj a vždy chci být!“
Jen ve snu mohl jsem věřit,
že může pravda to být.

Ó kéž ten sen trvá stále,
kéž pro mne je věčným snem,
v tvém náručí zmirat v pláči
a blaženství nekonečném.

4. Ted' mám na prstě kroužek

Ted' mám na prstě kroužek,
ted' prstýnek zlatý mám,
a nábožně jej tisknu k ústům,
ted' k ústům jej tisknu, k srdci přikládám.

Já vídala jej dávno
již v dětství, v krásném klidném snu
jak v poušti já samotinká
se ztrácela v prázdnotě dnů.

Ted' mám tě zlatý kroužku,
můj příteli jediný,
jenž otvíráš mi průhled,
jak nesmírné jsou žití hlubiny.

Chci žít jen pro něj, mu sloužit,
já náležet mu mám,
svou bytost mu dávám a jas ve mně září
a jak ve mně září, jež má on sám.

Ty kroužku na mém prstu,
můj zlatý prstýnku,
ke rtům tě zbožně kladu
a k srdci přitisknu.

5. Helft mir, ihr Schwestern

Helft mir, ihr Schwestern, freundlich mich schmücken,
Dient der Glücklichen heute mir,
Windet geschäftig mir um die Stirne
Noch der blühenden Myrte Zier.

Als ich befriedigt, freudigen Herzens,
Sonst dem Geliebten im Arme lag,
Immer noch rief er, sehnsucht im Herzen,
Ungeduldig den heutigen Tag.

Helft mir, ihr Schwestern, helft mir verscheuchen
Eine törichte Bangigkeit,
Daß ich mit klarem Aug ihn empfangen,
Ihn, die Quelle der Freudigkeit.

Bist, mein Geliebter, Du mir erschienen,
Giebst du mir, Sonne, deinen Schein?
Laß mich in Andacht, Laß mich in Demut,
Laß mich verneigen dem Herren mein.

Streuet ihm, Schwestern, streuet ihm Blumen,
Bringet ihm knospende Rosen dar,
Aber euch, Schwestern, grüß ich mit Wehmut
Freudig scheidend aus eurer Schar.

6. Süßer Freund, du blickest

Süßer Freund, du blickest mich verwundert an,
Kannst es nicht begreifen, wie ich weinen kann;
Laß der feuchten Perlen ungewohnte Zier
Freudig hell erzittern in dem Auge mir.

Wie so bang mein Busen, wie so wonnevoll!
Wüßt ich nur mit Worten, wie ich's sagen soll;
Komm und birg dein Antlitz hier an meiner Brust,
Will in's Ohr dir flüstern alle meine Lust.

Hab' ob manchen Zeichen Mutter schon gefragt,
Hat die gute Mutter alles mir gesagt,
Hat mich unterwiesen wie, nach allem Schein,
Bald für eine Wiege muß gesorget sein.

Weißt dur nun die Tränen, die ich weinen kann?
Sollst du nicht sie sehen, du geliebter Mann?
Bleib an meinem Herzen, fühle dessen Schlag,
Daß ich fest und fester nur dich drücken mag.

5. Pojďte, mé sestry

Pojďte, mé sestry, zdobte mne, strojte,
ach, kdo štěstí mé vypoví!
Ať brzy kráslí mé čelo bílé
rozkvetlý věneček myrtový.

Když plno lásky plesalo srdce,
nejdražší můj něžně objímal mne,
toužebně volal z vroucího srdce,
přál si příchodu dnešního dne.

Pojďte, mé sestry, chci mezi vámi
zbýt se pošetilé úzkosti,
s pohledem jasným vsítíc ať mu kráčím,
v něm je zdroj čisté radosti.

Můj drahý přítel v mé žití vstoupil,
září jak slunce nade mnou,
on buď mým pánem, před ním se skláním
já s duší zbožnou a nadšenou.

Chystejte, sestry, chystejte růže,
stelte je před mým nejdražším.
Mé milé sestry, těžko je v duši,
ráda však kruh váš opouštím.

6. Příteli, ty hledíš na mne

Příteli, ty hledíš na mne s údivem,
ty se ptáš, jak mohu plakat v tento den.
Jestli perly září v zlatě krásněji,
pláčem radosti se v očích zachvějí.

Úzkost mám, však jaký je v ní sladký cit,
žádná řeč by nedovedla vyslovit.
Sklon se jen, ať blíž tvou drahou hlavu mám,
o svém štěstí do ucha ti pošeptám.

Máti si už všimla, jak teď vypadám,
vysvětlila všechno, co teď dělat mám.
Dobrá matka o mne nepřestala dbát –
je čas o kolébku hned se postarat.

Chápeš teď ty slzy, jen mi přej je lít,
já to vím, můj milý, měla jsem je skryt.
Slyš, jak srdce buší, pojď, ať blíž je ti,
chci tě mít a svírat pevně v objetí.

Hier an meinem Bette hat die Wiege Raum,
Wo sie still verberge meinen holden Traum;
Kommen wird der Morgen, wo der Traum erwacht,
Und daraus dein Bildnis mir entgegen lacht.

7. An meinem Herzen, an meiner Brust

An meinem Herzen, an meiner Brust,
Du meine Wonne, du meine Lust!
Das Glück ist die Liebe, die Lieb ist das Glück,
Ich hab's gesagt und nehm's nicht zurück.

Hab übergücklich mich geschätzt
Bin übergücklich aber jetzt.
Nur die da säugt, nur die da liebt
Das Kind, dem sie die Nahrung giebt;
Nur eine Mutter weiß allein
Was lieben heißt und glücklich sein.

O, wie bedaur' ich doch den Mann,
Der Mutterglück nicht fühlen kann!
Du lieber, lieber Engel, du,
Du schauest mich an und lächelst dazu!

8. Nun hast du mir den ersten Schmerz getan

Nun hast du mir den ersten Schmerz getan,
Der aber traf.
Du schläfst, du harter, unbarmherz'ger Mann,
Der Todesschlaf.

Es blicket die Verlaßne vor sich hin,
Die Welt is leer.
Geliebet hab ich und gelebt, ich bin
Nicht lebend mehr.

Ich zieh mich in mein Innres still zurück,
Der Schleier fällt,
Da hab ich dich und mein verlornes Glück,
Du meine Welt!

Má již místo kolébka při lůžku mém,
v ní skrývá se to, co je mým tajným snem.
Přejde sen a ráno ještě krásněji,
obraz tvůj, tvé oči se tu zasmějí!

7. Tisknu tě v náruč

Tisknu tě v náruč, na ňadra svá,
ty moje pýcho, radosti má!
Vždyť štěstí je láska, jak sladko ji nést,
řikám, co vím, a nedám se splát.

Já dřív tak málo přístupná
jsem nyní šťastná, přešťastná!
Žena jen zná nejsladší cit,
když dítě svému dává pít.
Žena jen matkou smí se stát
a šťastna být a lásku znát.

Jak málo muž o lásce ví,
když nezná blaha mateřství.
Ty líbezný můj andílku,
ty díváš se, směješ, na maminku!

8. Mé srdce zranil jsi dnes poprvé

Mé srdce zranil jsi dnes poprvé,
ty ukrutný,
že k spánku věčnému již oči tvé
jsou zavřeny.

Ted' opuštěna jsem před sebou nevidím
dále nic.
Jak dříve milovat a žít mně není
dáno víc.

Své nitro v tichu přála bych si skrýt
pod závoj zpět,
tam tebe a své prchlé štěstí mít,
můj celý svět!

Summary

Ravel's homage to French Baroque

Maurice Ravel (1875–1937) volunteered in World War I, but was released from service due to serious illness; the events of war did, however, leave marks on his creative development: he began to distance himself from Impressionism (of which movement he was a co-founder) and increasingly admired French Baroque music, especially that for keyboard. During the war years 1914–1917, he worked on a piano suite in six movements, which he called *Tombeau de Couperin*. This is a tribute to François Couperin (1668–1733), who was a leading composer for the harpsichord. *Tombeau* refers not only to the tombstone, but also more specifically to the inscription on it that celebrates the deceased; the work is therefore a *posthumous homage*. In 1919, the composer arranged four of the pieces for a small orchestra; the remaining two are the work of other composers and conductors over the years.

Schumann, master of the Romantic song

Robert Schumann (1810–1856) spent his eventful creative life by the side of the world's most famous female pianist of the 19th century. A legal trial was required to win the hand of Clara Wieck, the daughter of Schumann's piano teacher, Friedrich Wieck, for Friedrich did not consider Schumann, whose hand had become permanently crippled by strenuous piano practice, a partner with whom Clara could have an easy life. Nonetheless, Clara and Robert were a brilliant couple who provided each other with artistic inspiration. For many years, piano music formed the focal point of Schumann's oeuvre, but their marriage in 1840 spurred him towards an unprecedentedly prolific composition of songs. In 1840, his *Liederjahr*, he wrote several remarkable cycles, including *Frauenliebe und -leben* after poems by Adelbert von Chamisso. The cycle was orchestrated by **Takeshi Moriuchi**, a Japanese conductor and pianist, who features in tonight's concert; the solo part will be performed by the mezzo-soprano, **Markéta Cukrová**.

Eros Piano

The work of John Adams (born 1947), a major contemporary American composer, is music that the players of Filharmonie Brno have "under their skin": recently they performed his *Doctor Atomic Symphony*, *Chamber Symphony*, *City Noir* (at the Music Forum in Hradec Králové) and *Harmonielehre* (at chief conductor Dennis Russell Davies's first concert with the orchestra and later also at the Prague Spring festival).

Written in 1989, *Eros Piano* is Adams's first piano concerto, inspired by celebrated Japanese composer Toru Takemitsu's piano concerto *riverrun* and the legend of American jazz Bill Evans's piano playing. The première was on 24 November 1989 at London's Queen Elizabeth Hall by Paul Crossley and the London Sinfonietta under the composer's baton. The piece will be presented in Brno by Takeshi Moriuchi in the dual role of soloist and conductor. Adams wrote two more piano concertos following *Eros Piano: Century Rolls* in 1996 and *Must the Devil Have All the Good Tunes?* in 2018; the latter was composed

for a stellar cast of performers, the pianist Yuja Wang, the Los Angeles Philharmonic and the conductor Gustav Dudamel.

Mozart's Twenty-ninth

Symphony No. 29 in A major is one of the most interesting and polished of the many that Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) wrote during a two-year period particularly rich in works of this genre. The piece was created in 1774, shortly after Wolfgang, aged 18, returned with his father from Salzburg to Vienna.

Vítězslav Mikeš

translated by Štěpán Kaňa

Zveme vás na

9. a 10. 5 2024, Janáčkovo divadlo, 19:00

EPILOGY

RACHMANINOV Symfonické tance

MAHLER Adagietto ze Symfonie č. 5

SCHNITTKE Epilog z baletu Peer Gynt pro smíšený sbor (z nahrávky)
a orchestr

Filharmonie Brno

dirigent **Tomáš Netopil**

15. 5. 2024, Besední dům, 19:00

EMILE, DĚKUJEME!

Rozlučkový koncert prvního klarinetisty Filharmonie Brno Emila Drápely
WAGENSEIL, HAYDN, ARUŤUNJAN, MILHAUD, BARTÓK

Sonata a tre: Marie Petříková housle, **Emil Drápela** klarinet,
Dana Drápelová klavír

20. a 21. 6. 2024, Janáčkovo divadlo, 19:00

DVOŘÁK & SIBELIUS

DVOŘÁK Houslový koncert a moll

SIBELIUS Symfonie č. 1 e moll

Alexander Sitkovetsky housle

Filharmonie Brno

dirigent **Michael Schønwandt**

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas a vypnuli své mobilní telefony.

Změna programu a účinkujících vyhrazena.

Za podporu a spolupráci děkujeme

Vydala Filharmonie Brno v roce 2024

text Vítězslav Mikeš

sazba Ingrid Králíková

produkce Point CZ

redakční uzávěrka 23 | 4 | 2024

Filharmonie Brno, příspěvková organizace

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801

www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

Jihomoravský kraj

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno.

Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a Jihomoravského kraje.

filharmonie-brno.cz
salprobrno.cz

